สามเณรสิกขา

พระบาลีสำหรับสวดและแปล

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่
โรงพิมพ์ เลี่ยงเชียงจงเจริญ
เลขที่ ๒๕๓ สำราญราษฎร์ พระนคร
ราคาเล่มละ ๒ บาท

294.3186

สามเณรสิกขา

พระบาลีสำหรับสวดและแปล

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่
โรงพิมพ์ เลี่ยงเซียงจงเจริญ
เลขที่ ๒๕๓ สำราญราษฎร์ พระนคร
ราคาเล่มละ ๒ บาท

ส๑๒ส.

อารัมภกถา

ข้าพเจ้าเลือกคัดข้อบัญญัติ อันสามเณรจะพึงปฏิบัติ ซึ่งพระมหาเถระได้เรียบเรียงพิมพ์ไว้ให้รวมอยู่แห่งเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่สามเณร ผู้จะเล่าเรียนปฏิบัติได้ค้นดูง่าย ๆ คำแปลบาลีสำหรับสวดนั้นของสมเด็จพระวันรัต วัดโสมนัสวิหารเรียบเรียง คำแปลเป็นความไทย, และข้อปฏิบัติอย่างสังเขป ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงองค์ศีลเป็นของมีอยู่เก่า จะเป็นท่านผู้ใดเรียบเรียงไว้ไม่ทราบ คำขอศีลและทัณฑกรรม ข้าพเจ้าได้แปลเรื่อง เสขิยวัตรของพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่น วชิรญาณวโรรส ทรงเรียบเรียง แต่ข้าพเจ้าได้ยกคำว่า "ภิกษุ" แทน เพราะเพื่อได้เป็นข้อปฏิบัติของสามเณร จตุปัจจเวกขณวิธี เป็นของสมเด็จพระสังฆราช วัดราชประดิษฐ์ทรงเรียบเรียง

ข้าพเจ้าได้นำสำเนาของเรื่องทั้งปวงนี้ ถวายพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรุณนิภาคุณากร ทูลหารือด้วยจะให้พิมพ์รวมไว้แห่งเดียวกัน ได้ทรงช่วยตรวจสำเนานั้น และทรงเห็นชอบด้วยทุกประการ ฯ

พระองค์เจ้าพระสถาพรพิริยพรต

สามเณรสิกขา

พระบาลีสำหรับสวด

อนุญ์ญาสิ โข ภควา สามเณรานำ ทส สิก์ขา-ปทานิ เตสุ จ สามเณเรหิ สิก์ขิตุำ ปาณาติปาตา เวรมณี, อทินน์นาทานา เวรมณี, อพรห์มจริยา เวรมณี, มุสาวาทา เวรมณี, สุราเมรยมัช์ชปมาทัฏ์ฐานา เวรมณี, วิกาลโภชนา เวรมณี, นัจ์จคีตวาทิตวิสูกทัส์สนา เวรมณี, มาลาคัน์ธวิเลปนธารณมัณฑนวิภูสนัฏ์ฐานา เวรมณี, อุจ์จาสยนมหาสยนา เวรมณี, ชาตรูปรชตปฏิค์คหณา เวรมณี,

อนุญ์ญาสิ โข ภควา ทสหิ อังเคหิ สมัน์นาคตำ สามเณรำ นาเสตุำ กตเมหิ ทสหิ, ปาณาติปาตี โหติ, อทินน์นาทายี โหติ. อพรห์มจารี โหติ, มุสาวาที โหติ, มัช์ชปายี โหติ พุทธัส์ส อวัณ์ณำ ภาสติ, ธัม์มัส์ส อวัณ์ณำ ภาสติ, สังฆัส์ส อวัณ์ณำ ภาสติ มิจ์ฉาทิฏ์ฐิโก โหติ, ภิก์ขุนีทูสโก โหติ, อนุญ์ญาสิ โข ภควา อิเมหิ อังเคหิ สมัน์นาคตำ สามเณรำ นาเสตุน์ติ, อนุญ์ญาสิ

โข ภควา ปัฺจหิ อังเคหิ สมันฺนาคตัสฺส สามเณรัสฺส ทัณฺฑกัมฺมัง กาตุ กตเมหิ ปัฺจหิ ภิกฺขูนัง อลาภาย ปริสักฺกติ, ภิกฺขูนัง อนัตฺถาย ปริสักฺกติ, ภิกฺขูนัง อนาวาสาย ปริสักฺกติ, ภิกฺขู อักฺโกสติ, ปริภาสติ, ภิกฺขู ภิกขูหิ เภเทติ อนุญฺญาสิ โข ภควา อิเมหิ ปัฺจหิ อังเคหิ สมันฺนาคตัสฺส สามเณรัสฺส ทัณฺฑกัมฺมัง กาตุนฺติ

คำแปลบาลีสำหรับสวด

อนุญฺญาสิ โข พระองค์เจ้าอนุญาตแล้วแล ภควา พระผู้มีพระภาคเจ้า สามเณรานัง แก่สามเณรทั้งหลาย ทส สิกฺขาปทานิ ซึ่งสิกขาบททั้งหลาย ๑๐ เตสุ จ ในสิกขาบททั้งหลายเหล่านั้นด้วย สามเณเรหิ สิกฺขิตุ เพื่อด้วยให้สามเณรทั้งหลายศึกษา ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากอันทำสัตว์เจ้าปาณะให้ตกล่วงไป อทินฺนาทานา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากอันถือเอาซึ่งข้าวของ อันเจ้าของไม่ให้แล้ว อพฺรหฺมจริยา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากกรรม ใช่เขาประพฤติดังพรหมมุสาวาทา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากอันกล่าวปดสุราเมยมัชฺชปมาทัฏฺฐานา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คืออันดื่มกินซึ่งของ

เมา คือสุราและเมรัย วิกาลโภชนา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากอันกินในวิกาล นัจจคีตวาทิตวิสูกทัสสนา เวรณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากอันฟ้อนแลอันขับ แลอันยังดนตรีให้กล่าว แลดูการเล่นเป็นเสียนหนาม มาลา-คันธวิเลปนธารณมัณฑนวิภูสนัฏฐานา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากเหตุเป็นที่ตั้งคือ อันทรงไว้และประดับ แลตกแต่งด้วยระเบียบ แลของหอมแลเครื่องลูบไล อุจจาสยนมหาสยนา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากที่เป็นที่นอนอันใหญ่ ชาตรูปรชตปฏิคคหนา เวรมณี เจตนาเครื่องเว้นเสียจากอันรับซึ่งทอง แลเงิน อิติ ว่ากะนี้แล

อนุญญาสิ โข พระองค์เจ้าอนุญาตแล้วแล ภควา พระผู้มีพระภาคเจ้า ทสหิ อังเคหิ สมันนาคตำ สามเณรำ นาเสตุ เพื่ออันทำสามเณรผู้มาเนือง ๆ พร้อมแล้วด้วยองค์ทั้งหลาย ๑๐ ให้ฉิบหาย กตเมหิ ทสหิ ด้วยองค์ทั้งหลาย๐ ๑ อย่างไรนะ ปาณาติปาตา ผู้ทำสัตว์เจ้าปาณะให้ตนล่วงไปละ โหติ เธอเป็น อทินนาทายี ผู้ถือเอาซึ่งข้าวของอันเจ้าของเขาไม่ได้ให้แล้วละ โหติ เธอเป็น อพรหมจารี ผู้ใช่เขาประพฤติดังพรหมละ โหติ เธอ

เป็น มุสาวาทิ ผู้มีอันกล่าวปดละ โหติ เธอเป็นพุทธัสส แห่งพระพุทธ อวัณณัง อวรรณะแน่ ภาสติ เธอกล่าว ธัมมัสส แห่งพระธรรม อวัณณัง อวรรณะแน่ ภาสติ เธอกล่าว สังฆัสส แห่งพระสงฆ์ อวัณณัง อวรรณะแน่ ภาสติ เธอกล่าว มิจฉาทิฏฐิโก ผู้ประกอบด้วยความเห็นผิดละ โหติ เธอเป็น ภิกขุนีทูสโก ผู้ประทุษร้ายซึ่งนางภิกษุณีละ โหติ เธอเป็น อนุญญาสิ โข พระองค์เจ้าอนุญาตแล้วแล ภควา พระผู้มีพระภาคเจ้า อิเมหิ ทสหิ อังเคหิ สมันนาคตัง สามเณรัง นาเสตุง เพื่ออันทำสามเณรผู้มาเนื่อง ๆ พร้อมแล้วด้วยองค์ทั้งหลาย ๑๐ เหล่านั้น ให้ฉิบหาย อิติ ว่ากะนี้แล อนุญญาสิ โข พระองค์เจ้าอนุญาตแล้วแล ภควา พระผู้มีพระภาคเจ้า ปัญจหิ อังเคหิ สมันนาคตัสส ผู้มาเนื่อง ๆ พร้อมแล้วด้วยองค์ ๕ สามเณรัสส แก่สามเณร ทัณฑกัมมัง ทัณฑกรรมแน่ กาตุง เพื่อทำ กตเมหิปัญจหิ ด้วยองค์ทั้งหลาย ๕ อย่าง ภิกขูนัง อลาภาย เพื่ออันไม่ได้แห่งภิกษุทั้งหลาย ปริสักกติ เธอตะเกียกตะกาย ภิกขูนัง อนัตถาย เพื่ออันไม่ให้เป็นประโยชน์แก่ภิกษุทั้งหลาย ปริสักกติ เธอตะเกียกตะกาย ภิกขูนัง อนาวาสาย เพื่ออันไม่ให้

อยู่แห่งภิกษุทั้งหลาย ปริสักก์กติ เธอตะเกี่ยกตะกาย ภิก์ขู ภิกษุทั้งหลายแน่ะ อักโกสติ เธอด่า ปริภาสติ เธอกล่าวขู่ ภิก์ขู ทำภิกษุทั้งหลาย ภิก์ขูหิ จากภิกษุทั้งหลาย เภเทติ เธอให้แตก อนุญ์ญาสิโข พระองค์เจ้าอนุญาตแล้วแล ภควา พระผู้มีพระภาคเจ้า อิเมหิ ปัญ์จหิ อังเคหิ สมันน์าคตัส์ส ผู้มาเนือง ๆ พร้อมแล้วด้วยองค์ทั้งหลายเหล่านี้ สามเณรัส์ส แก่สามเณร ทัณ์ฑกัม์มัง ทัณฑกรรมแน่ กาตุ๎ เพื่ออันทำ อิติ ว่ากะนี้แล ฯ

คำแปลเป็นความไทย

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงอนุญาตสิกขาบท ๑๐ แก่สามเณรทั้งหลาย แลเพื่อให้สามเณรทั้งหลายศึกษาในสิกขาบท ๑๐ เหล่านี้ คือเว้นจากฆ่าสัตว์มีชีวิต ๑ เว้นจากลักสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ๑ เว้นจากเมถุนธรรม ๑ เว้นจากกล่าวปด ๑ เว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเพราะดื่มน้ำเมาคือสุราแลเมรัย ๑ เว้นจากบริโภคอาหารในวิกาล คือตั้งแต่เที่ยงแล้ว ๑ เว้นจากฟ้อนรำขับร้องประโคมดนตรี และดูการเล่นซึ่งเป็นข้าศึกแก่กุศล ๑ เว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด คือทรงไว้แลประดับ

ตกแต่งกายด้วยดอกไม้แลของหอมแลเครื่องทา ๑ เว้นจากที่นอนสูงแลที่นอนใหญ่ ๑ เว้นจากรับทองแลเงิน ๑

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงอนุญาตให้สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐ ให้ฉิบหายเสีย องค์ ๑๐ เป็นไฉน คือสามเณรเป็นผู้ฆ่าสัตว์มีชีวิต ๑ เป็นผู้ลักสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ๑ เป็นผู้เสพเมถุน ๑ เป็นผู้กล่าวปด ๑ เป็นผู้ดื่มน้ำเมา ๑ ติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ ติเตียนพระธรรม ๑ ติเตียนพระสงฆ์ ๑ เป็นผู้มีความเห็นผิด ๑ เป็นผู้ประทุษร้ายนางภิกษุณี ๑ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงอนุญาตให้สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐ เหล่านั้นให้ฉิบหายเสีย

พระผู้มีพระภาคได้ทรงอนุญาต เพื่อกระทำทัณฑกรรม (ปรับโทษ) แก่สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ องค์ ๕ เป็นไฉน คือสามเณรพากเพียรจะให้ภิกษุทั้งหลายเสื่อมลาภ ไม่ให้ได้ลาภ ๑ พากเพียรเพื่อกรรมใช่ประโยชน์แห่งภิกษุทั้งหลาย ๑ พากเพียรเพื่อจะอยู่ไม่ได้แห่งภิกษุทั้งหลาย ๑ ด่าตัดพ้อภิกษุทั้งหลาย ๑ ให้ภิกษุทั้งหลายแตกร้าวจากภิกษุทั้งหลาย ๑ พระผู้มีพระ

ภาคเจ้าได้ทรงอนุญาต เพื่อจะทำทัณฑกรรมแก่สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้

ข้อบัญญัติอย่างจำสังเขป

รวบรวมข้อบัญญัติห้ามของสามเณรมี ๒๐ แบ่งเป็นนาสนังคะ ๑๐ ทัณฑกรรม ๑๐ องค์เป็นเหตุให้สามเณรฉิบหายเสียคือ (ศีลขาด) เรียกว่านาสนังคะ สามเณรล่วงบัญญัติห้าม ซึ่งไม่ถึงต้องนาสนังคะ เพียงแต่ให้ท่านปรับโทษบัดกวาดเทกะโถนเป็นต้น เรียกว่า ทัณฑกรรม

นาสนังคะ ๑๐ คือ

๑. ฆ่าสัตว์
๒. ลักสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้
๓. เสพเมถุน
๔. พูดปด
๕. ดื่มน้ำเมา คือสุราแลเมรัย
๖. ติเตียนพระพุทธเจ้า
๗. ติเตียนพระธรรม
๘. ติเตียนพระสงฆ์
๙. มีความเห็นผิดเป็นชอบ
๑๐. ประทุษร้ายนางภิกษุณี

ทัณฑกรรม ๑๐ คือ

๑. บริโภคอาหารในวิกาล คือตั้งแต่เที่ยงไปแล้ว

๒. ฟ้อนรำขับร้องประโคมดนตรี แลดูการเล่นต่าง ๆ

๓. ประดับตบแต่งกายด้วยดอกไม้ของหอม แลเครื่องทา

๔. นั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่

๕. รับทองและเงิน

๖. พยายามไม่ให้เป็นประโยชน์แก่ภิกษุทั้งหลาย

๗. พยายามไม่ให้ภิกษุทั้งหลายอยู่

๘. ด่าตัดพ้อภิกษุทั้งหลาย

๙. ให้ภิกษุแตกร้าวกัน

ถ้ากล่าวตามเนื้อความใน อนุฌ์ฌาสิ โข แล้วได้ความว่าสิกขาบท ๑๐ นาสะนังคะ ๕ ทัณฑกรรม ๕

ปาณาติปาต ๑ อทินนาทาน ๑ อพรหม์ ๑ มุสาวาท ๑ สุรา ๑ วิกาลโภชน ๑ นัจจ์คีต ๑ มาลา ๑ อุจ์จา ๑ ชาตรูป ๑ ๑๐ นี้เป็นสิกขาบท

ติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ ติเตียนพระธรรม ๑ ติเตียน

พระสงฆ์ ๑ เป็นมิจฉาทิฏฐิ ๑ ประทุษร้ายนางภิกษุณี ๑ ๕ นี้เป็นนาสนังคะ

พยายามให้ภิกษุทั้งหลายเสื่อมลาภ ๑ พยายามไม่ให้เป็นประโยชน์แก่ภิกษุทั้งหลาย ๑ พยายามไม่ให้ภิกษุทั้งหลายอยู่ ๑ ด่าตัดพ้อภิกษุทั้งหลาย ๑ ให้ภิกษุทั้งหลายแตกร้าวกัน ๑ ๕ นี้เป็นทัณฑกรรม

เมื่อกล่าวตามเนื้อความใน อนุญญาสิ โข นี้ก็คงได้ความว่า นาสนังคะ ๑๐ ทัณฑกรรม ๑๐ ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น เพราะสิกขาบท ๑๐ นั้นข้างต้น ๕ สิกขาบทเป็นนาสนังคะ ข้างปลาย ๕ สิกขาบท เป็นทัณฑกรรม ดังนี้

อนึ่ง ประโยคสำหรับในสิกขาบท ๑๐ นั้นมี ๒ คือ สาหัตถิกะประโยค ๑ อาณัตติกะประโยค ๑ ทำเองเรียกว่าสาหัตถิกะประโยค ใช้ให้ผู้อื่นทำเรียก อาณัตติกะประโยค ในสิกขาบทที่ ๑ คือ ปาณาติบาต สิกขาบทที่ ๒ คืออทินนาทาน แลสิกขาบทที่ ๑๐ คือ ชาตรูป ทั้ง ๓ นี้เป็นอาณัตติกะประโยค เพราะทำเองหรือให้ผู้อื่นทำ ก็เป็นอันต้องอันล่วง ยังมี ๗ สิกขาบทตั้งแต่สิกขาบทที่ ๓ คือ อพรหม จนถึงสิกขาบทที่ ๙ คือ อุจจานเป็น

สาหัตถิกะประโยค เพราะทำเองจึงเป็นอันต้องล่วง

องค์ศีล ๑๐ (สิกขาบท ๑๐)

ปาณาติบาตมีองค์ ๕ คือ

๑. ปาโณ สัตว์มีชีวิต

๒. ปานสัญญิตา ตนรู้อยู่ว่าสัตว์มีชีวิต

๓. วธกจิตตำ จิตคิดจะฆ่า

๔. อุปักกโม ทำความเพียรคิดจะฆ่า

๕. เตน มรณำ สัตว์ตายด้วยความเพียรนั้น

อทินนาทานมีองค์ ๕ คือ

๑. ปรปริคคหิตำ ของอันเจ้าของเขาหวงแหน

๒. ปรปริคคหิตสัญญิตา ตนรู้อยู่ว่าของอันเจ้าของเขาหวงแหน

๓. เถยยจิตตำ จิตคิดจะลัก

๔. อุปักกโม ทำความเพียรที่จะลัก

๕. เตน มรณำ ได้ของนั้นมาด้วยความเพียรนั้น

อพรหมมีองค์ ๓ คือ

๑. ติณณำ มัคคานำ อัญญตรตา วัตถุอันประพฤติ

ล่วงมรรคทั้ง ๓ มรรคใดมรรคหนึ่ง

๒. ตัสมิเสวนจิตตัง จิตคิดจะเสพในมรรคทั้ง ๓ นั้น

๓. มัคเคน มัคคปฏิปัตติ เมื่อเสพทำมรรคใดมรรคหนึ่ง ให้ถึงกันในที่ชุมประมาณเท่าเมล็ดงา

มุสาวาทมีองค์ ๓ คือ

๑. วิสังวาทนจิตตัง จิตคิดจะพูดให้ผิด

๒. ตัชโช วายาโม เพียรกล่าวปดออกไป

๓. ปรัสส ตทัตถวิชชานนัง ข้อความที่ตนพูดคนอื่นรู้เข้าใจ

สุรามีองค์ ๔ คือ

๑. มัชชภาโว ความเป็นน้ำเมามีสุราเป็นต้น

๒. ปาตุกัมยตา จิตตัง จิตใคร่จะดื่มกินน้ำเมา

๓. ตัชโช วายาโม เพียรพยายามเกิดแต่จิตนั้น

๔. ตัสสปานัง ดื่มน้ำเมานั้นให้ล่วงไหลลำคอเข้าไป

วิกาลโภชน์มีองค์ ๔ คือ

๑. วิกาลตา ล่วงตั้งแต่ตะวันเที่ยงไปแล้ว

๒. ยาวกาลิกตา อาหารและลูกไม้ที่เป็นของเคี้ยว

๓. อัชโฌหรณปโยโค ประโยคกลืนกิน

๔. เตน อัช์โฌหรณ์ กลืนให้ล่วงไหลลำคอลงไปด้วยประโยคนั้น

นัจจคีตมีองค์ ๓ คือ

๑. นัจ์จาทิตา ความเป็นการเล่น มีพ้อนรำเป็นต้น

๒. ทัส์สนัต์ถาย คมน์ ไปเพื่อความต้องการดู

๓. ทัส์สน์ กิริยาที่ได้เห็น

มาลามีองค์ ๓ คือ

๑. มาลาทิน์ อัณ์ณตรตา ดอกไม้ของหอมแลเครื่องทาเครื่องย้อม เครื่องประดับอันใดอันหนึ่ง

๒. อนุญ์ญาตกรณภาโว เหตุที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไม่มี คือทาของหอมคิดจะแก้ไข้ก็หามิได้

๓. อลังกตภาโว ทัดทรงประดับกายด้วยจิตคิดจะประดับ

อุจ์จามีองค์ ๓ คือ

๑. อกัป์ปิยธารตา ทรงเครื่องลาดมีนุ่นแลสำลีในภายใน แลวิจิตรงามต่าง ๆ

๒. ปมาณาติก์กันต์มัญ์จปีฐตา เตียงตั่งมีเท้าสูงกว่าประมาณคือ (เกิน ๑๐ นิ้ว ๑ กระเบียดช่างไม้)

๓. อภินิสีทนำ วา อภินิปัชชนำ วา นั่งหรือนอนบนเตียงตั่งหรือเครื่องลาดนั้น

ชาตรูปมีองค์ ๓ คือ

๑. ชาตรูปรชตภาโว เงินทองแก้วมาสกที่เขาใช้ซื้อขายกันได้ในประเทศนั้น ๆ

๒. อัตตุทเทสิกตา เฉพาะเป็นของตัวเอง

๓. ปฏิคคหณาทิอัญญตรตาภาโว รับก็ดีให้ผู้อื่นรับก็ดี หรือไม่ห้ามให้เขารับเพื่อตนก็ดี

เมื่อสามเณรประพฤติล่วงสิกขาบทใด ๆ พร้อมด้วยองค์ในสิกขาบทนั้น ๆ จึงเป็นอันล่วง ถ้าไม่พร้อมด้วยองค์ ก็ยังไม่เป็นอันล่วงสิกขาบทนั้น ๆ ก่อน

ถ้าสามเณรอาศัยความประมาท ต้องนาสนังคะ ยังหวังความเป็นผู้บริสุทธิ์ พึงขอสรณคมน์แลศีลใหม่ด้วยคำว่า อหำ ภันเต สรณสีลำ ยาจามิ, ทุติยัมปี อหำ ภันเต สรณสีลำ ยาจามิ, ตติยัมปี อหำ ภันเต สรณสีลำ ยาจามิ, ดังนี้

แปลว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอสรณะและศีลบัดนี้ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ แม้วาระที่ ๒ ข้าพเจ้าขอสรณะและศีลบัดนี้ ข้าแต่ท่านผู้เจริญแม้วาระที่ ๓ ข้าพเจ้าขอ

สรณะแลศีลบัดนี้

ถ้าต้องทัณฑกรรม พึงขอด้วยคำว่าลเภย์ยาหำภัน์-เต ทัณ์ฑกัม์มำ อายตึ สำวรำ อาปัช์ชิส์สามิ, ดังนี้

แปลว่า ข้าว่าท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าพึงได้ทัณฑกรรม (ปรับโทษ) ข้าพเจ้าจักถึงความสำรวมต่อไป

เสขิยวัตร

วัตรที่สามเณรจะต้องศึกษาเรียกว่าเสขิยวัตร ๆ นั้น จัดเป็น ๔ หมวด ๆ ที่ ๑ เรียกว่าสารูป หมวดที่ ๒ เรียกว่าโภชนปฏิสังยุต หมวดที่ ๓ เรียกว่าธัม์มเทศนาปฏิสังยุต หมวดที่ ๔ เรียกว่าปกิณ์ณก

สารูปที่ ๑ มี ๒๖

๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักนุ่งให้เรียบร้อย

๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักห่มให้เรียบร้อย

๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักปิดกายด้วยดีไปในบ้าน

๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักปิดกายด้วยดีนั่งในบ้าน

๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักระวังมือเท้าด้วยดีไปในบ้าน

๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักระวังมือเท้าด้วยดีนั่งในบ้าน

๗. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักมีตาทอดลงไปในบ้าน

๘. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักมีตาทอดลงนั่งในบ้าน

๙. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เลิกผ้าไปในบ้าน

๑๐. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เลิกผ้านั่งในบ้าน

๑๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่หัวเราะไปในบ้าน

๑๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่หัวเราะนั่งในบ้าน

๑๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่พูดเสียงดังไปในบ้าน

๑๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่พูดเสียงดังนั่งในบ้าน

๑๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่โคลงกายไปในบ้าน

๑๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่โคลงกายนั่งในบ้าน

๑๗. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ไกวแขนไปในบ้าน

๑๘. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ไกวแขนนั่งในบ้าน

๑๙. สามเณรพึงทำความศึกษาว่าเ ราจักไม่สั่นศีรษะไปในบ้าน

๒๐. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่สั่นศีรษะนั่งในบ้าน

๒๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือค้ำกายไปในบ้าน

๒๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือค้ำกายนั่งในบ้าน

๒๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาผ้า

คลุมศีรษะไปในบ้าน

๒๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจะไม่เอาผ้าคลุมศีรษะนั่งในบ้าน

๒๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เดินกระโหย่งเท้าไปในบ้าน

๒๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจะไม่นั่งรัดเข่าในบ้าน

โภชนปฏิสังยุตต์ที่ ๒ มี ๓๐

๑. สามเณรพึงทำความศึกษา เราจักรับบิณฑบาตโดยเคารพ

๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เมื่อรับบิณฑบาตเราจักแลดูแต่ในบาตร

๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับแกงพอสมควรแก่ข้าวสุก

๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับบิณฑบาตแต่พอปากขอบบาตร

๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันบิณฑบาตรโดยเคารพ

๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เพื่อฉันบิณฑบาต เราจะแลดูในบาตร

๗. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ชุดข้าวสุกให้แหว่ง

๘. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันแกงพอสมควรแก่ข้าวสุก

๙. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ชยุ้มข้าวสุกแต่ยอดลงไป

๑๐. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่กลบแกงหรือกับข้าวด้วยข้าวสุก เพราะอยากได้มาก

๑๑. สามเณรพึงทำความศึกษา เราไม่เจ็บไข้จะไม่ขอแกงหรือข้าวสุก เพื่อประโยชน์แก่ตัวมาฉัน

๑๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แลดูบาตรของผู้อื่นด้วยคิดจะยกโทษ

๑๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ทำคำข้าวให้ใหญ่นัก

๑๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักทำคำข้าวให้กลมกล่อม

๑๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เมื่อคำข้าวยังไม่

ถึงปากเราจะไม่อ้าปากไว้ท่า

๑๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เมื่อฉันอยู่เราจักไม่เอานิ้วมือสอดเข้าปาก

๑๗. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เมื่อคำข้าวมีอยู่ในปากเราจักไม่พูด

๑๘. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันโยนคำข้าวเข้าปาก

๑๙. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันคำข้าวเข้าปาก

๒๐. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันทำกระทุ้งแก้มให้ตุ่ย

๒๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันพลางสะบัดมือพลาง

๒๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันโปรยเมล็ดข้าวให้ตกลงในบาตรหรือทนน ๆ

๒๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันแลบลิ้น

๒๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันดังจับ ๆ

๒๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันดังซูด ๆ

๒๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียมือ

๒๗. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันขอดบาตร

๒๘. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียริมผีปาก

๒๙. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือเปื้อนจับภาชนะน้ำ

๓๐. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาน้ำล้างบาตรมีเมล็ดข้าวเทในบ้าน

ธรรมเทศนาปฏิสังยุตต์ที่ ๓ มี ๑๖

๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ มีร่มในมือ

๒ สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ มีไม้พลองในมือ

๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ มีศัสตราในมือ

๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ มีอาวุธในมือ

๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ สวมเขียงเท้า

๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ สวมรองเท้า

๗. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ไปในยาน

๘. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ อยู่บนที่นอน

๙. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ นั่งรัดเข่า

๑๐. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ พันศีรษะ

๑๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ คลุมศีรษะ

๑๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เรานั่งอยู่บนแผ่นดิน จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ซึ่งนั่งบนอาสนะ

๑๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เรานั่งอยู่บนอาสนะ

ต่ำ จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ซึ่งนั่งอยู่บนอาสนะสูง

๑๔. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เรายืนอยู่จักไม่แสรงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ซึ่งนั่งอยู่

๑๕. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราเดินไปข้างหลังจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ซึ่งเดินไปข้างหน้า

๑๖. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราเดินไปนอกทางจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ซึ่งไปอยู่ในทาง

ปกิณณกที่ ๔ มี ๓

๑. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้จักไม่ยืนถ่ายอุจจาระปัสสาวะ

๒. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้จักไม่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะบ้วนเขพะลงในของเขียว

๓. สามเณรพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้จักไม่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะบ้วนเขพะลงในน้ำ

จตุปัจจเวกขณะวิธี

สามเณรควรจะพิจารณาปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานะปัจจัยเภสัชช์ ในขณะรับ ขณะบริโภค และขณะบริโภคแล้ว เพื่อจะห้ามตัณหาความโลภไม่ให้เกิด

ขณะ ขณะรับและขณะบริโภคลืมไป หาได้พิจารณาไม่ ก็จะพิจารณาขณะบริโภคแล้วอย่าให้ขาดได้ ยิ่งมีสติพิจารณา ๓ กาล เป็นการดีมาก มีเนื้อความดังต่อไปนี้ :–

พึงพิจารณาในขณะรับเมื่อรับจีวร โดยฝ่ายธาตุว่าจีวรนี้ (ผ้านี้) ล้วนเป็นธาตุ เป็นไปตามปัจจัย ตามธาตุเท่านั้น บุคคลผู้เข้าไปบริโภค จีวรเหล่านั้นก็ล้วนเป็นธาตุใช่สัตว์ใช่ผู้เป็น (ใช่ชีวิต) เป็นสภาพศูนย์จากความเป็นสัตว์เป็นชีวิต

พึงพิจารณาในขณะเมื่อรับบิณฑบาต โดยฝ่ายธาตุว่าบิณฑบาตอาหารนี้ ล้วนเป็นธาตุ เป็นไปตามปัจจัยตามเหตุเท่านั้น ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภคบิณฑบาตนั้นเล่า ก็ล้วนว่าเป็นธาตุ ใช่สัตว์ใช่ผู้เป็น (ใช่ชีวิต) เป็นสภาพศูนย์จากความเป็นสัตว์เป็นชีวิต

พึงพิจารณา ในขณะเมื่อรับเสนาสนะโดยฝ่ายธาตุว่าเสนาสนะที่นอนที่นั่งนี้ ล้วนเป็นธาตุเป็นไปตามปัจจัยตามเหตุเท่านั้น ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภคเสนาสนะนั้นเล่า ก็ล้วนว่าเป็นธาตุใช่สัตว์ใช่ผู้เป็น (ใช่ชีวิต) เป็นสภาพศูนย์จากความเป็นสัตว์เป็นชีวิต

พึงพิจารณา ในขณะเมื่อรับคิลานะปัจจัยโดยฝ่ายธาตุว่า ยาเป็นปัจจัยแห่งคนไข้ เป็นบริขาร (เป็นบริวาร) ของชีวิตนี้ ล้วนว่าเป็นเหตุ เป็นไปตามปัจจัยตามธาตุเท่านั้น ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภคคิลานะปัจจัยเภสัชบริขารนั้น ก็ล้วนว่าเป็นธาตุใช่สัตว์ใช่ผู้เป็น (ใช่ชีวิต) เป็นสภาพศูนย์จากความเป็นสัตว์เป็นชีวิต

อนึ่ง พึงพิจารณาในขณะเมื่อรับจีวรโดยเป็นของปฏิกูลพึงเกลียดว่า จีวรทั้งปวง (ผ้าทั้งปวงนี้) เป็นของที่บุคคลไม่พึงเกลียด ครั้นมาถึงกายอันเปื่อยเน่านี้แล้วก็เป็นของน่าเกลียดเป็นของบุคคลพึงเกลียดยิ่งนัก

พึงพิจารณา ในขณะเมื่อรับบิณฑบาตโดยเป็นของปฏิกูลพึงเกลียดว่า บิณฑบาตทั้งปวงนี้ เป็นของที่บุคคลไม่พึงเกลียด ครั้นมาถึงกายอันเปื่อยเน่านี้แล้วก็เป็นของน่าเกลียด เป็นของที่บุคคลพึงเกลียดยิ่งนักไป

พึงพิจารณา ในขณะเมื่อรับเสนาสนะโดยเป็นของปฏิกูลพึงเกลียดว่า เสนาสนะที่นอนที่นั่งทั้งปวงนี้ เป็นของที่บุคคลไม่พึงเกลียด ครั้นมาถึงกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว ก็เป็นของน่าเกลียดเป็นของที่บุคคลพึงเกลียดยิ่งนักไป

พึงพิจารณา ในขณะเมื่อรับคิลานะปัจจัยโดยเป็นของปฏิกูลพึงเกลียดว่า คิลานะปัจจัยเภสัชบริขารทั้งปวงนี้ เป็นของบุคคลไม่พึงเกลียด ครั้นมาถึงกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว ก็ของน่าเกลียด เป็นของที่บุคคลพึงเกลียดยิ่งนักไป

ในขณะเมื่อจะบริโภคจีวร พึงพิจารณาว่าเราพิจารณาโดยแยบคาย เสพเฉพาะ คือบริโภคนุ่งห่มจีวรผืนนี้ (ผ้าผืนนี้) เพียงเพื่อจะกำจัดเย็นแลหนาวเสีย เพียงเพื่อจะกำจัดร้อนเสีย เพียงเพื่อกำจัดสัมผัสแห่งเหลือบแลริ้น และลม และแดด และสัตว์เสือกคลานเสีย (สัมผัสเหลือบ สัมผัสยุง สัมผัสลม สัมผัสแดด สัมผัสสัตว์เสือกคลาน) เพียงเพื่อจะปกปิดอวัยวะเครื่องกำเริบความละอายเสีย เพียงเพื่อจะปกปิดอวัยวะที่ให้ความละอายกำเริบเสีย (ที่สิริสัปปะแปลว่าสัตว์เสือกคลานนั้น งูเล็ก งูใหญ่ ตะขาบ แมลงป่องเป็นต้น)

ขณะเมื่อจะบริโภคบิณฑบาตอาหาร พึงพิจารณาว่าเราพิจารณาโดยแยบคาย เสพเฉพาะ คือบริโภคฉันบิณฑบาตว่า ไม่บริโภคเพื่อจะเล่น ไม่บริโภคเพื่อจะมัวเมา ไม่บริโภค

เพื่อจะประทับ ไม่บริโภคเพื่อจะตกแต่งประเทืองผิวเลยทีเดียว เราบริโภคบิณฑบาตเพียงจะตั้งอยู่แห่งกายอันนี้ เพื่อจะให้กายอันนี้เป็นไป เพื่อจะกำจัดความเบียดเบียนลำบาก คือความอยากหิวอาหารเสีย เพื่อจะอนุเคราะห์พรหมจรรย์ด้วยเห็นว่าด้วยอันเฉพาะเสพบิณฑบาตอันนี้ เราจักกำจัดเวทนาเก่าเสียจักไม่ให้เวทนาใหม่เกิดขึ้นด้วย ความที่กายจักเป็นไปได้นานด้วยจักมีแก่เรา ความเป็นผู้ไม่มีโทษด้วยจักมีแก่เรา ความอยู่สบายด้วยจักมีแก่เรา

ขณะเมื่อจะบริโภคเข้าสู่เสนาสนะนอนนั่ง พึงพิจารณาว่า เราพิจารณาโดยแยบคาย เสพเฉพาะคือบริโภคเสนาสนะที่นอนนั่ง เข้านั่งนอนเพียงเพื่อจะกำจัดเย็นหนาวเสีย เพียงเพื่อกำจัดร้อนเสีย เพียงเพื่อจะกำจัดร้อนเสีย เพียงเพื่อจะกำจัดสัมผัสแห่งเหลือบ และยุง และลม และแดด และสัตว์เสือกคลานเสีย เพียงเพื่อจะบรรเทาอันตรายคือฤดูเสีย และยินดีในการหลีกออกเร้นเสีย

ขณะเมื่อบริโภคคิลานปัจจัย พึงพิจารณาว่าเราพิจารณาโดยแยบคาย เสพเฉพาะ คือบริโภคยาเป็นปัจจัยแห่งคนไข้เป็นบริขารเพียงเพื่อจะกำจัดเสียซึ่งเวทนาทั้งหลาย ที่เกิดแต่

อาพาธต่าง ๆ อันเกิดขึ้นแล้ว คือจะกำจัดเวทนาที่เกิดแต่อาพาธต่าง ๆ อันเกิดขึ้นแล้ว คือจะกำจัดเวทนาทั้งหลายที่เกิดแต่อาพาธต่าง ๆ อันเกิดขึ้นแล้วให้สงบระงับไป เพื่อความเป็นผู้มีความเป็นผู้ไม่มีอาพาธต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง จะให้อาพาธต่าง ๆ สงบหายสบาย ไม่มีทุกข์เป็นอย่างเท่านั้น

ถ้าขณะรับ ขณะบริโภคไม่ได้พิจารณา พึงพิจารณาขณะบริโภคแล้วเป็นลำดับไปดังนี้ว่า จีวรใดเราไม่ได้พิจารณาบริโภคแล้วในวันนี้ จีวรนั้นเราบริโภคแล้วเพียงเพื่อจะกำจัดเย็นหนาวเสีย เพียงเพื่อจะกำจัดร้อนเสีย เพียงเพื่อจะกำจัดสัมผัสแห่งเหลือบและยุง และลม และแดด และสัตว์เสือกคลานเสีย เพียงเพื่อจะปกปิดอวัยวะที่ทำให้กำเริบความละอายเสียเท่านั้น

บิณฑบาตใดเราไม่ได้พิจารณาบริโภคแล้วในวันนี้บิณฑบาตนั้นเราไม่ได้บริโภคเพื่อจะเล่น ไม่ได้บริโภคเพื่อจะมัวเมา ไม่ได้บริโภคเพื่อจะประดับ ไม่ได้บริโภคเพื่อจะตกแต่งประเทืองผิวเลยทีเดียว เราบริโภคแล้วเพียงเพื่อจะแต่งอยู่แห่งกายอันนี้ เพื่อจะให้กายอันนี้เป็นไป เพื่อจะกำจัดความเบียดเบียนความลำบากคือความหิวอยากอาหารเสีย เพื่อจะอนุเคราะห์

พรหมจรรย์ด้วยคิดว่า ด้วยอันเฉพาะเสพบิณฑบาตอันนี้ เรา จะกำจัดเวทนาเก่าเสียด้วย จักไม่ให้เวทนาใหม่เกิดขึ้นด้วย ความที่กายจักเป็นไปได้นานด้วย ความเป็นผู้ไม่มีโทษด้วย ความอยู่สบายด้วยจักมีแก่เรา

เสนาเสนะที่นอนที่นั่งได้ เราไม่ได้พิจารณาบริโภคแล้ว ในวันนี้ เสนาเสนะที่นอนที่นั่งนั้นเราบริโภคแล้ว เพียงเพื่อจะกำจัดเย็นหนาวเสีย เพื่อจะกำจัดร้อนเสีย เพียงเพื่อจะกำจัดสัมผัสแห่งเหลือบ และยุง และลม และแดด และสัตว์เสือกคลานเสีย เพียงเพื่อจะบรรเทาอันตรายคือฤดูเสีย และจะยินดีในการหลีกออกเร้นอยู่เท่านั้น

ยาเป็นปัจจัยแห่งคนไข้ เป็นบริขารใดเราไม่ได้พิจารณาบริโภคแล้วในวันนี้ คิลานปัจจัยเภสัชบริขารนั้น เราบริโภคแล้ว เพียงเพื่อจะกำจัดเสียซึ่งเวทนาทั้งหลาย ที่เกิดแต่อาพาธต่าง ๆ อันเกิดขึ้นแล้ว คือจะกำจัดเวทนาที่เกิดแต่อาพาธต่าง ๆ อันเกิดขึ้นแล้ว ให้สงบระงับไป เพื่อความเป็นผู้มีความเป็นผู้ไม่มีอาพาธต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง จะให้อาพาธต่าง ๆ สงบหายสบาย ไม่มีทุกข์เป็นอย่างยิ่งเท่านั้น

จบจตุปัจจเวกขณะวิธีเท่านี้

ปฏิค์คหณป์จ์จเวกขณะ

พิจารณาเมื่อรับ

โดยเห็นว่าเป็นธาตุแลปฏิกูล

ขึ้นบทจีวร

ยถาป์จจยำ ปวัตตมานำ ธาตุมัตตเมเวตำ ยทิทำ จีวรำ ตทุปภุญชโก จ ปุคคลโล ธาตุมัตตโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ สัพพานิ ปน อิมานิ จีวรานิ อชิคุจฉนิยานิ อิมำ ปูติยายำ ป์ต์วา อติวิย ชิคุจฉนิยานิ ชายันติ

แปลศัพท์

(ยถาป์จจยำ) ป์จจัยอย่างไร (ปวัตตมานำ) เป็นไปอยู่ (ธาตุมัตตำเอว) สักว่าเป็นธาตุแท้จริง (เอตำ) อันนี้ (ยทิทำ) นี้ใด (จีวรำ) จีวร (ตทุปภุญชโก) ผู้เข้าไปบริโภคซึ่งจีวรนั้น (จ) อนึ่ง (ปุคคโล) บุคคล (ธาตุมัตตโก) สักว่าเป็นธาตุ (นิสสัตโต) ใช่สัตว์ (นิชชีโว) ใช่ชีวิต (สุญโญ) ว่างเปล่า (ไม่มีแก่น) (สัพพานิ) ทั้งปวง (ปน) ก็และ (อิมานิ) เหล่านี้

(จีวรานิ) จีวรทั้งหลาย (อชิคุจ์ฉนิยานิ) ไม่น่าเกลียด (อิมำ) นี้ (ปูติกายำ) ซึ่งกายบูด (ร่างเน่า) (ปัต์วา) ถึงแล้ว (อติวิย) เกินเปรียบ (ยิ่งนัก) (ชิคุจ์ฉนิยานิ) เป็นของน่าเกลียด (ชายันติ) ย่อมเกิด

ขั้นบทบิณฑบาต

ยถาปัจจยำ ปวัตตมานำ ธาตุมัตตเม เอตำ ยทิทำ ปิณฑปาโต ตทุปภุญ์ชโก จ ปุคคโล ธาตุมัตตโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ สัพโพ ปนายำ ปิณฑปาโต อชิคุจฉนิโย อิมำ ปูติกายำ ปัตวา อติวิย ชิคุจฉนิโย ชายะติ

แปลศัพท์

(ยถาปัจจยำ) ปัจจัยอย่างไร (ปวัตตมานำ) เป็นไปอยู่ (ธาตุมัตตำเอว) สักว่าเป็นธาตุ แท้จริง (เอตำ) อันนี้ (ยทิทำ) นี้ได้ (ปิณฑปาโต) บิณฑบาต (ตทุปภุญชโก) ผู้เข้าไปบริโภคซึ่งบิณฑบาตนั้น (จ) อนึ่งเล่า (ปุคคโล) บุคคล (ธาตุมัตตโก) สักว่าเป็นธาตุ (นิสสัตโต) ใช่สัตว์ (นิชชีโว) ใช่ชีวิต (สุญโญ) ว่างเปล่า (ไม่มีแก่น) (สัพโพ) ทั้งปวง (ปน) ก็และ (อยำ) นี้

(ปิณฑปาโต) บิณฑบาต (อชิคุจฉนิโย) เป็นของไม่น่าเกลียด ((อิมํ) นี้ (ปูติกายํ) ซึ่งกายเน่า (ปัฏวา) ถึงแล้ว (อติวิย) เกินเปรียบ (ยิ่งนัก) (ชิคุจฉนิโย) เป็นของน่าเกลียด (ชายติ) ย่อมเกิด

ขันธบทเสนาสนะ

ยถาปัจจยัง ปวัตตมานัง ธาตุมัตตเมเวตัง ยทิทัง เสนาสนัง ตทุปภุญชโก จ ปุคคโล ธาตุมัตตโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ สัพพานิ ปน อิมานิ เสนาสนานิ อชิคุจฉนิยานิ อิมัง ปูติกายัง ปัฏวา อติวิย ชิคุจฉนิยานิ ชายันติ

แปลศัพท์

การแปลในบท (เสนาสนะ) นี้เหมือนกับบทที่ ๑ (จีวร) ต่างแต่ศัพท์ว่า (เสนาสนัง) แปลว่า "ที่นอนที่นั่ง" เท่านั้น

ขันธบทเภสัชช์

ยถาปัจจยัง ปวัตตมานัง ธาตุมัตตเมเวตัง ยทิทัง คิลานปัจจัยเภสัชชปริกขาโร ตทุปภุญชโก จ ปุคคโล ธาตุมัตตโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ สัพโพ ปนายัง

คิลานปัจจยเภสัชชปริกขาโร อชิคุจฉนิโย อิมํ ปูติกายํ ปัตวา อติวิย ชิคุจฉนิโย ชายติ

แปลศัพท์

การแปลในบ (เภสัชช์) นี้เหมือนกับบทที่ ๒ (บิณฑบาต) ต่างแต่ศัพท์ว่า (คิลานปัจจยเภสัชช-ปริกขาโร) แปลว่า "ยาเป็นข้าศึกแก่ไข้ และเป็นเครื่องล้อมชีวิต" เท่านั้น

จบปฏิคคหณปัจจเวกขณะ

ตังขณิกปัจจเวกขณะ

พิจารณาขณะบริโภคนั้น

ปฏิสังขา โยนิโส จีวรํ ปฏิเสวามิ ยาวเทว สีตัสส ปฏิฆาตาย อุณ์หัสส ปฏิฆาตาย ฑังสมกสวาตาตปสิริสัปปสัมผัสสานํ ปฏิฆาตาย ยาวเทวหิริโกปีนปฏิจฉาทนัตถํ

แปลศัพท์

(ปฏิสังขาโย) พิจารณาแล้ว (โยนิโส) โดยแยบคาย (จีวรํ) ซึ่งจีวร (ปฏิเสวามิ) เราเสพเฉพาะ (นุ่งห่ม) (ยาวเทว สีตัสส ปฏิฆาตาย) เพียงเพื่อกระทบคืน (กำ

จัด) ซึ่งความหนาวแท้จริง (อุณหัสสปฏิฆาตาย) เพื่อจะกระทบคืน (กำจัด) ซึ่งความร้อน ฑังสมกสวาตาตป-สิริสัปปสัมผัสสานำปฏิฆาตาย) เพื่อจะกระทบคืน (กำจัด) ซึ่งถูกต้องเหลือบ และยุง และลม และแดด และงูทั้งหลาย (ยาวเทวหิริโกปีนปฏิจฉาทนัตถำ) เพียงเพื่อจะปกปิดวัยวะเครื่องกำเริบความละอาย (อวัยวะควรปิด) แท้จริง

ขั้นบทบิณฑบาต

ปฏิสังขา โยนิโส ปิณฑปาตำ ปฏิเสวามิ เนว ทวาย นมทาย น มัณฑนาย น วิภูสนาย ยาวเทว อิมัสส กายัสส ฐิติยา ยาปนาย วิหิงสุปรติยา พ์รห์ม-จริยานุคคหาย อิติ ปุราณัญจะ เวทนำ ปฏิหังขามินวัญจ เวทนำ น อุปปาเทสสามิ ยาต์รา จ เม ภวิสสติ อนวัชชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ

แปลศัพท์

(ปฏิสังขา) พิจารณาแล้ว (โยนิโส) โดยแยบคาย (ปิณฑปาตำ) ซึ่งบิณฑบาต (อาหาร) (ปฏิเสวามิ) เราเสพเฉพาะ (กลืนกิน) (เนวทวาย) เพื่อว่องไว (เล่นเช่นทารก) บ่มิได้ (นมทาย) เพื่อย่ำยี (เพื่อเกิดกำลัง

ทำมวยปล้ำ) บ่มิได้ (นมัณฑนาย) เพื่อตกแต่ง (ทำให้อวัยวะน้อยใหญ่เต็มดังหญิงชาวเมือง) บ่มิได้ (นวิ-ภูสนาย) เพื่อประดับ (ทำให้ผิวพรรณผ่องใสเช่นคนพ้อนรำ) บ่มิได้ (ยาวเทว) เพียงไรเท่านั้นเทียว (อิมัสส กายัสส) แห่งกายนี้ (ฐิติยา) เพื่อตั้งอยู่เข้าไปเว้น (สงบ) ซึ่งความหิวเป็นความเบียดเบียน (พ์รห์มจริยานุคคหาย) เพื่ออนุเคราะห์แก่พรหมจรรย์ (อิติ) ด้วยการบริโภคนี้ (ปุราณัญจ เวทนำ) ซึ่งเวทนาเก่า (ความหิว) ด้วย (ปฏิหังขามิ) เราจะบรรเทาเสีย (นวัญจ เวทนำ) ยังเวทนาใหม่ (อิ่มเกินประมาณ) ด้วย (น อุปปาเทสสามิ) เราจักไม่ให้บังเกิดขึ้น (ยาต์รา จ) ความประพฤติเป็นไป (เม) แก่เรา (ภวิสสติ) จักมี (อนวัชชตา จ) ความที่บริโภคไม่มีโทษ (ผาสุวิ หาโร จ) โดยความอยู่สำราญด้วย (อิติ) ให้สามเณรพิจารณาดังนี้

ขั้นบทเสนาสนะ

ปฏิสังขา โยนิโส เสนาสนำ ปฏิเสวามิ ยาวเทว สีตัสส ปฏิฆาตาย อุณหัสส ปฏิฆาตาย ฑำสมกสวา

ตาตปสิริสัปปสัมผัสสานำ ปฏิฆาตาย ยาวเทว อุตุปริส-สยวิโนทนำ ปฏิสัลลานารามัตถำ

แปลศัพท์

การแปลศัพท์ในบทที่ ๓ (เสนาสนะ) นี้เหมือนกันกับบทที่ ๑ (จีวร) ผิดแต่คำว่า "เสนาสนำ" ที่นอนที่นั่ง และคำว่า "อุตุปริสยวิโนทนำ ปฏิสัลลานารามัตถำ" แปลว่า เพื่อจะบรรเทาเสียซึ่งอันตรายอันเบียดเบียนเกิดแต่ฤดู เพื่ออาศัยรื่นรมย์อยู่ในที่เร้นเฉพาะ (ที่สงัด) เท่านั้น

ขั้นบทเภสัชช์

ปฏิสังขา โยนิโส คิลานปัจจยเภสัชชปริกขารำ ปฏิเสวามิ ยาวเทว อุปปันนานำ เวยยาพาธิกานำ เวทนานำ ปฏิฆาตาย อัพ์ยาปัชฌปรมตายาติ

แปลศัพท์

(ปฏิสังขา) พิจารณาแล้ว (โยนิโส) โดยแยบคาย (คิลานปัจจยเภสัชชปริกขารำ) ซึ่งยาเป็นปัจจัยแก้ไข (ยาเป็นข้าศึกแก่โรค) เป็นเครื่องห้อมล้อมรักษาชีวิต ปฏิเสวามิ) ย่อมเสพเฉพาะ (ยาวเทว) เพียงไรเท่านั้นเทียว (อุปปันนานำ) อันบังเกิดแล้ว (เวยยาพาธิกานำ)

เกิดแต่อาพาธต่าง ๆ (เวทนานำ) ซึ่งเวทนาทั้งหลาย (ปฏิคฆาตาย) เพื่อจะกระทบคืน (กำจัด) (อัพ์ยาบัชฌ-ปรมตาย) เพื่อความไม่ถือวิปริต (ไม่มีทุกข์) เป็นอย่างยิ่ง (อิติ) ให้สามเณรพึงพิจารณาดังนี้

อตีตบัจจเวกขณะ

พิจารณาถึงบัจจัยที่ล่วงไปแล้ว

ขึ้นบทจีวร

อัชช มยา อบัจจเวกขิต์วา ยำ จีวรำ ปริภุตตำ ตำ ยาวเทว สีตัสส ปฏิฆาตาย อุณหัสส ปฏิฆาตาย ฑังสมกสวาตาตปสิริสัปปสัมผัสสานำ ปฏิฆาตาย ยาวเทว หิริโกปีนปฏิจฉาทนัตถำ

(อัชช) ในวันนี้ (มยา) อันเรา (บัจจเวกขิต์วา) มิได้พิจารณาแล้ว (ยำ จีวรำ) จีวรใด (ปริภุตตำ) บริโภคแล้ว (นุ่งห่มแล้ว) (ตำ) จีวรนั้น ศัพท์ที่ต่อไปนี้เหมือนกับบท (จีวร) ในตังขณิกบัจจเวกขณะนั้นแล้ว

ขึ้นบทบิณฑบาต

อัชช มยา อบัจจเวกขิต์วา โย บิณฑปาโต ปริ-

ภุตโต โส เนวทวาย นมทาย นมัณฑนาย น วิภูสนาย ยาวเทว อิมัสส กายัสส ฐิติยา ยาปนาย วิหิงสุปรติยา พ์รห์มจริยานุคคหาย อิติ ปุราณัญจ เวทนำ ปฏิหังขามิ นวัญจ เวทนำ น อุปปาเทสสามิ ยาต์รา จ เม ภวิสสติ อนวัชชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ

แปลศัพท์

(อัชช) ในวันนี้ (มยา) อันเรา (อบ์จจเวกขิต์วา) มิได้พิจารณาแล้ว (โย บิณฑปาโต) บิณฑบาตใด (ปริภุตโต) ปริโภคแล้ว (โส) บิณฑบาตนั้น ศัพท์ที่ต่อไปนี้ เหมือนบทบิณฑบาต ในตังขณิกบ์จจเวกขณะนั้นแล้ว

ขั้นบทเสนาสนะ

อัชช มยา อบ์จจเวกขิต์วา ยำ เสนาสนำ ปริภุตตำ ตำ ยาวเทว สีตัสส ปฏิฆาตาย อุณหัสส ปฏิฆาตาย ฑำสมกสวาตาตปสิริงสัปปสัมผัสสานำ ปฏิฆาตาย ยาวเทว อุตุปริสสยวิโนทนำ ปฏิสัลลานารามัตถำ

แปลศัพท์

การแปลศัพท์ในบทนี้เหมือนบท (อัชช มยา) ก่อน ต่างแต่คำว่า (เสนาสนำ) เท่านั้น และศัพท์ต่อไป คำ

แปลมีใน ตังขณิกปัจจเวกขณะแล้ว

อัชช มยา อปัจจเวกขิต์วา โย คิลานปัจจย-เภสัชชปริกขาโร ปริภุตโต โส ยาวเทว อุปปันนานำ เวยยาพาธิกานำ เวทนานำ ปฏิฆาตาย อัพ์ยาปัชฌปรม-ตายาติ

แปลศัพท์

การแปลศัพท์ในบทนี้เหมือนบท (อัชช มยา) ก่อน ต่างแต่คำว่า (คิลานปัจจยเภสัชชปริกขาโร) เท่านั้นและศัพท์ข้างท้ายต่อไป คำแปลมีในตังขณิกปัจจเวกขณะนั้นแล้ว

จบอติตปัจจเวกขณะ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์เลี่ยงเซียงจงเจริญ ๒๕๓ ถนนบำรุงเมือง พระนคร นายเตียวจุ๊ย แซ่เตียว ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๐๗

พิมพ์ได้มาตรฐาน พิมพ์ได้ถูกต้อง
พิมพ์ได้สวยงาม พิมพ์ได้เร็วทันใจ

ราคาถูกกว่าท้องตลาด

ต้องพิมพ์ที่

โรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ

เลขที่ ๒๕๓ ถนนบำรุงเมือง

สี่แยกสำราญราษฎร์ พระนคร

ท่านที่เคยจ้างพิมพ์หนังสือจากโรงพิมพ์อื่นแต่ได้หนังสือไม่ถูกใจ เพราะงานพิมพ์ไม่เรียบร้อย พิมพ์ไม่ได้มาตรฐาน พิมพ์ไม่ถูกต้อง พิมพ์ไม่ได้สวยงาม พิมพ์ไม่ได้ทันใจ และราคาค่อนข้างแพง โปรดทดลองพิมพ์ที่ **โรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ** *ท่านจะได้หนังสือที่ถูกใจแน่นอน เวลานี้หน่วยราชการ โรงเรียน ห้างร้านต่าง ๆ นิยมพิมพ์ที่* **โรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ** *ทั้งนั้น*

รับพิมพ์หนังสือยก พิมพ์สอดสี พิมพ์ภาพ
พิมพ์ ใบเสร็จ ฎีกา ใบลาน นามบัตร
งานเบ็ดเตล็ดทุกอย่าง.